

Návrh a konečná úprava:

Klaudius Šilhár, Asociácia inštitúcií vzdelávania dospelých v Slovenskej Republike (AIVD) - v spolupráci s konzorciom RENEWAL

Koordinácia projektu:

Európska asociácia pre vzdelávanie dospelých, EAEA
Rue de l'Industrie 10, 1000 Brusel, Belgicko

Korektúry:

The Bridge - English Language Centre
<http://thebridge.sk/>

Dizajn a vydanie:

Serena Gamba
www.serenagamba.com

Fotografie:

Oliver Šimko, AIVD

© RENEWAL
Brussels, 2014

S podporou Programu celoživotného vzdelávania Európskej únie -
538481-LLP-1-2013-1-BE-GRUNDTVIG-GAM

„Projekt vznikol s finančnou podporou Európskej komisie. Táto publikácia vyjadruje len názory autora a Komisia nemôže byť zodpovedná za akékoľvek použitie v nej obsiahnutých informácií.“

RENEWAL

Regional Networking
for Adult Learning
in Europe

Index

1. Úvod k správe	4
2. Prieskum a hlavné odkazy	5
3. Spätná väzba k projektu RENEWAL	5
4. Osvedčené postupy	6
5. Vzdelávanie dospelých v blízkej budúcnosti	10
6. Odporúčania a ďalšie kroky	12

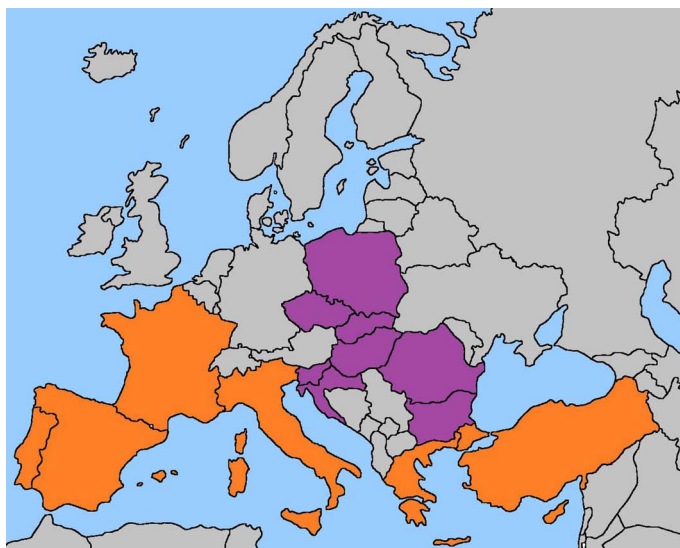
1. Úvod k správe

I. PROJEKT RENEWAL

a. Ciele

Projekt RENEWAL má za cieľ posilniť Európsky program vzdelávania dospelých v štátoch južného a stredovýchodného regiónu, a obzvlášť tam, kde majú nízku účasť vo VD a menej infraštruktúry.

Tento cieľ možno dosiahnuť tak, že od rôznych predstaviteľov a poskytovateľov VD v spomínaných dvoch regiónoch zozbierame ich pohľady a názory na túto koncepciu a jej dopad, a zároveň im bude poskytnutý priestor na diskusiu o najväčších výzvach a možnom rozvoji iniciatívy EÚ. Okrem toho, že projekt spustil túto diskusiu a vytvoril priestor pre výmenu skúseností a odborných znalostí medzi zúčastnenými stranami, zároveň uľahčuje a podporuje prenos inovácií a prispieva k zlepšeniu spolupráce občianskej spoločnosti v týchto dvoch regiónoch.

Graf 1: Štáty zapojené do projektu RENEWAL farebne rozlíšené podľa regiónu.

b. Výsledky

Projekt priniesol nasledujúce výsledky:

- **Správa o súčasnom stave** implementácie programu vzdelávania dospelých v týchto dvoch regiónoch, ktorá obsahuje informácie o každom jednotlivom štáte, ktorého sa týka, a predbežnú analýzu najväčších výziev, rozvoja a problémov.
- **Dve regionálne stretnutia**, ktoré prispievajú k európskemu programu pomocou spätnej väzby k správe o súčasnom stave a koncipovaním odporúčaní pre budúce implementácie, ako aj posilňovaním zväzkov v rámci týchto dvoch regiónov prostredníctvom vytvorenia priestoru pre vzájomnú výmenu a sieťovú spoluprácu.
- **Dve správy zo stretnutí**, ktoré sú zhrnutím hlavných výsledkov regionálnych stretnutí a rozvíjajú konkrétne odkazy a odporúčania pre posilnenie programu v týchto dvoch regiónoch.

c. Konzorcium

RENEWAL má troch partnerov:

EAEA (koordinátor) – BE: Európska asociácia pre vzdelávanie dospelých, je mimovládna európska organizácia zložená zo 127 členských organizácií zo 43 štátov, ktoré sa angažujú v oblasti vzdelávania dospelých. Hlavnou úlohou EAEA je podpora celoživotného vzdelávania na európskej úrovni a rozvoj praxe prostredníctvom projektov, publikácií a školení, ale aj poskytovanie informácií a služieb v oblasti vzdelávania dospelých.

www.eaea.org

KERIGMA – PT: je inštitúcia pre inovácie a spoločenský rozvoj v Barcelos v Portugalsku. Ide o neziskovú organizáciu, ktorá má za cieľ podporovať inovácie, odbornú prípravu a spoločenský rozvoj regiónu a jeho obyvateľov prostredníctvom spoločenských a vzdelávacích aktivít.

www.kerigma.pt

KERIGMA

AIVD – SK: Asociácia inštitúcií vzdelávania dospelých v Slovenskej republike (AIVD) je mimovládna, apolitická, nezisková, dobrovoľnícka organizácia. AIVD má v súčasnosti viac než 50 riadnych členov, medzi ktorých patria významné inštitúcie vzdelávania dospelých. Cieľom asociácie je posilniť vzájomnú výmenu poznatkov medzi jednotlivými členmi a podporiť ich spoločné záujmy v súlade s potrebami Slovenskej republiky.

www.aivd.sk

d. Financovanie a podpora

Projekt je realizovaný za finančnej podpory Európskej komisie v rámci programu celoživotného vzdelávania.

2. Prieskum a hlavné odkazy

Účelom tejto kapitoly je priniesť hlavné odkazy, ktoré poskytli respondenti prieskumu RENEWAL a niekoľko predbežných návrhov¹ pre budúce mandáty implementácie programu.

1. VEDOMOSŤ O EURÓPSKOM PROGRAME VZDELÁVANIA DOSPELÝCH

Väčšina respondentov prieskumu uvádza, že sú oboznámení s programom. Keď porovnáme dva predmetné regióny, južná Európa je na tom o niečo lepšie, čo sa týka vedomostí o programe. Hoci prevažujú ľudia, ktorí o programe vedia, je fakt, že nie sme si istí o približne 20% respondentov, či hovoria o európskych politikách vzdelávania dospelých všeobecne, alebo o európskom financovaní projektov, alebo platforme EPALE v rozšírených otázkach.

2. POZITÍVNY CHARAKTER INICIATÍVY

Respondenti sú všeobecne presvedčení, že program prináša pozitívny rozvoj. Nie je však vždy jasné, či respondenti hovoria o konkrétnych a skutočných prínosoch alebo potenciálnych a hypotetických prínosoch.

Je tu aj istý počet respondentov, ktorí uvádzajú, že podľa nich je program hodnotný, hoci s ním neboli oboznámení.

V niektorých štátoch vyjadrili potrebu zlepšenia implementácie programu, pretože ľudia oboznámení s programom sú presvedčení, že nesplnil ich očakávania v zmysle výsledkov a dopadu.

3. VEDOMOSŤ O NÁRODNÝCH KOORDINÁTOROCH

50% z celkového počtu respondentov vie, kto je ich národný koordinátor. Medzi dvomi predmetnými regiónmi je však značný rozdiel: v južnej Európe respondenti častejšie uvádzali, že poznajú osobu alebo organizáciu zodpovednú za implementáciu programu vo svojom štáte.

4. ZAPOJENIE DO IMPLEMENTÁCIE PROGRAMU

Čo sa týka zapojenia poskytovateľov VD a občianskej spoločnosti do implementácie programu, väčšina respondentov uvádza, že nemali možnosť zúčastniť sa. Častejšie to uvádzali respondenti v strednej a východnej Európe, čo však môže byť dôsledkom ich vyššieho počtu. Zapojenie občianskej spoločnosti je obzvlášť na nízkej úrovni v počiatočnej fáze plánovania a podpory aktivít. Niektorí národní zástupcovia občianskej spoločnosti zo sektora sa sťažujú, že neboli aktívne zapojení do organizácie aktivít ako workshopy a konferencie, na ktoré boli pozvaní. A to je v rozpore s textom uznesenia Rady, ktorým bol program prijatý²: „Rada Európskej únie (...) vyzýva členské štáty, aby zabezpečili účinnú spoluprácu s príslušnými ministerstvami a zainteresovanými stranami, sociálnymi partnermi, podnikmi, príslušnými mimovládnyimi organizáciami a občianskymi organizáciami, s cieľom zlepšiť súdržnosť medzi politikami vzdelávania dospelých a širšími sociálno-ekonomickými politikami.“

3. Spätná väzba k projektu RENEWAL

Počas stretnutia v rámci regiónu strednej a východnej Európy³ boli poskytovatelia odborného vzdelávania a prípravy, inštitúcie vzdelávania dospelých, tvorcovia politik, národné agentúry a národní koordinátori vyzvaní, aby sa vyjadrili k výsledkom prieskumu, prediskutovali ich a zamysleli sa nad nimi. Dvojdnové stretnutie bolo ideálnym miestom na prediskutovanie kritických bodov, ktoré uvádzali respondenti a navrhnutie odporúčaní, ako vylepšiť túto cennú iniciatívu do budúcnosti.

Účastníci tohto regionálneho stretnutia v Bratislave uvítali správu a vo všeobecnosti vyjadrili súhlas s názorom, ktorý je v nej uvedený. Sú presvedčení, že ich štáty potrebujú viac opatrení na zvyšovanie povedomia, ako o programe, tak aj o dôležitosti sektora vzdelávania dospelých. Okrem toho potvrdili, že dúfajú, že v budúcnosti budú viac zapojení do národných aktivít programu.

Ďalej účastníci poukázali na skutočnosť, že projekt RENEWAL funguje dobre ohľadom zvyšovania povedomia o samotnom programe a tento prístup - získavanie názorov a skúseností od zainteresovaných strán, ako aj osvedčených postupov, ktoré sú implementované v niektorých štátoch - možno vnímať ako vzorový.

Jednoznačne sa vyjadrili, že si želajú viac zapojenia do strategických rozhodnutí, ktoré sa týkajú plánovania národných aktivít európskeho programu vzdelávania dospelých.

Účastníci zvlášť ukázali svoj entuziazmus prinášať nové nápady, ktoré posilnia vzdelávanie dospelých v ich štátoch.

Ako dobrý príklad v tomto zmysle uvádzajú RENEWAL: projekt skutočne prispel k tomu, aby sa zúčastnené strany aktívne zapojili do spoločných úvah a to prostredníctvom prieskumu, hľadania dobrých príkladov metód vzdelávania dospelých v jednotlivých štátoch, diskusie a účasti na regionálnych stretnutiach. Účastníci by pre budúci mandát programu vzdelávania dospelých uvítali, keby národní koordinátori používali podobnú stratégiu.

Správu o súčasnom stave považujú za kľúčovú pre budúci rozvoj, keďže nielen zachytáva, ako poskytovatelia VD a zúčastnené strany vnímajú implementáciu programu, ale aj vytvára obraz o situácii vo vzdelávaní dospelých a celoživotnom vzdelávaní v rámci regiónu.

¹ Pozrite RENEWAL Správa o súčasnom stave - príloha 4

² Uznesenie Rady 2011/C 372/01: Uznesenie o obnovenom európskom programe vzdelávania dospelých. Úradný vestník Európskej únie C372 zo dňa 20.12.2011

³ Regionálne stretnutie pre strednú a východnú Európu sa konalo v Bratislave v dňoch 15. - 16. októbra 2014, zúčastnilo sa ho približne 40 účastníkov (poskytovatelia vzdelávania dospelých, zástupcovia občianskej spoločnosti a Európskej komisie). Žiaľ, z dôvodu vyťaženia národných koordinátorov sa stretnutia zúčastnil len jeden z nich.

Účastníci stretnutia vysoko ocenili: približne 80% z nich uviedlo, že stretnutie splnilo ich očakávania v plnej miere, zatiaľ čo zvyšných 20% uviedlo, že stretnutie splnilo ich očakávania, hoci nie úplne.

Partneri ocenili najmä zoznam potrieb a výziev, ktorý získali z príspevkov od respondentov prieskumu. V rámci regiónu by mohli byť stanovené kontaktné miesta a spoločné oblasti záujmu. Tematické workshopy či tvorivé dielne počas stretnutia boli vynikajúcim nástrojom, ako začať na týchto témach pracovať a konkrétne prispieť k realizácii celoživotného vzdelávania v príslušných štátoch.

Workshopy boli zamerané na nasledujúce témy:

- Zvyšovanie povedomia a účasti nedostatočne zastúpených skupín (János Tóth, Hungarian Folk High School Society)
- Úloha občianskej spoločnosti: spolupráca medzi sektormi a geografickými oblasťami (Regina Ebner, EAEA)
- Profesionalizácia a certifikácia odborných škooliteľov a zamestnancov VD (Klaudius Šilhár, AIVD SK)

Účastníci sú presvedčení, že regionálna spolupráca zainteresovaných strán VD v príslušných štátoch by bola veľmi prínosná a podporila by EAEA a tvorcov politik, ktorí sa zúčastnili podujatia, pri prijímaní konkrétnych opatrení v tomto smere.

4. Osvedčené postupy

Počas regionálneho stretnutia v Bratislave sme zorganizovali „gallery walk“, aby sme uľahčili vzájomné zdieľanie medzi účastníkmi. Nižšie uvádzame popis tých najlepších osvedčených postupov, ktoré boli na stretnutí prezentované - ďalšie budú dostupné na webovej stránke projektu RENEWAL.

EURÓPSKA ÚROVEŇ

1. SIĽŇ OED

Sieť OED (z angl. Outreach, Empowerment and Diversity) spája dokopy 17 organizácií zo 14 krajín a je koordinovaná asociáciou EAEA. Projekt má za cieľ riešiť potrebu dosahu na marginalizované skupiny, najmä migrantov a etnické menšiny, s cieľom rozvíjať diverzitu vo vzdelávaní dospelých a zvlášť zohľadniť hlas študentov a podporiť v nich zmysel pre aktívne európske občianstvo.

Projekt...

- priniesol súbor a analýzu príkladov osvedčených postupov z celej Európy, ktoré riešia prienik sociálneho začlenenia a aktívneho občianstva (EN, FR, DE),
- analyzoval stratégie dosahu na marginalizované skupiny a poskytol informácie pre ďalšie inštitúcie vzdelávania dospelých ohľadom organizovania,
- podporil diverzitu v organizáciách vzdelávania dospelých a ich odbornú prípravu,
- rozvinul stratégie posilnenia založené na osvedčených postupoch a skúsenostiach siete s cieľom aktivovať študentov zo znevýhodneného prostredia,
- vylepšil metodológiu výučby pre rôznorodé cieľové skupiny, ktorá ich posilní, a vydanie metodologických pokynov pre škooliteľov (EN, DE, FR, ES, BG);
- zlepšil riadenie inštitúcií vzdelávania dospelých prostredníctvom diverzity a vzal do úvahy hlas študentov,
- skúmal, ako možno zlepšiť vzdelávanie dospelých, keď berieme do úvahy aj hlas študentov,
- poskytol odporúčania ohľadom politiky riešenia integrácie marginalizovaných skupín, ich posilnenia a účasti v celoživotnom vzdelávaní (EN, FR, DE, ES, BG, HE, TR);
- zorganizoval celoeurópsku konferenciu v Bruseli, kde prezentoval svoje výsledky.

Viac informácií nájdete na nasledujúcej webovej adrese:
<http://oed-network.eu/>

2. ŠTÚDIA BELL

Štúdia BeLL...

Štúdia o výhodách celoživotného vzdelávania BeLL (z angl. Benefits of Lifelong Learning) skúmala prínos pre študentov z účasti v organizovanom neformálnom, neodbornom, dobrovoľnom vzdelávaní dospelých (ďalej len „liberálne vzdelávanie dospelých“) v Európe. Štúdiu BeLL realizovalo konzorcium partnerských organizácií z deviatich členských štátov (koordináčnym partnerom bol nemecký ústav vzdelávania dospelých - Leibnizove centrum celoživotného vzdelávania (DIE)) plus Srbska ako desiateho pridruženého partnera.

Hlavným zámerom štúdie BeLL bolo preskúmať individuálne a sociálne prínosy a výhody, ako ich vnímajú dospelí študenti, ktorí sa zúčastnili liberálnych vzdelávacích kurzov. Štúdia BeLL mala za cieľ rozšíriť základné vedomosti o liberálnom vzdelávaní dospelých všeobecne a na príslušných scénach v 10 zúčastnených štátoch a interpretovať zistenia o vnímaných výhodách a prínosoch vzdelávania v porovnaní s týmto prostredím.

... a jej dopad

Údaje ukázali, že dospelí študenti majú mnohé výhody a prínosy z liberálneho vzdelávania dospelých. Cítia sa zdravšie a majú zdravší životný štýl, budujú nové sociálne siete a majú sa ešte lepšie. Navyše, dospelí, ktorí sa zúčastnili liberálneho vzdelávania dospelých, očividne majú väčšiu motiváciu zapojiť sa do celoživotného vzdelávania a vnímajú ho ako možnosť zlepšiť svoj život. Tieto výhody uvádzali študenti zo všetkých možných kurzov, od jazykových cez umelecké až po športové a občiansko-vzdelávacie. Jednou z hlavných výziev projektu však bolo ujasnenie toho, že štúdia uvádza prínos alebo výhody tak, ako ich vnímajú samotní študenti, a nie na základe objektívneho hodnotenia prínosu pozorovaného v praxi alebo meraného v modifikáciách správania.

Webová stránka projektu: <http://bell-project.eu/>

NÁRODNÁ ÚROVEŇ

RAKÚSKO

3. RAKÚSKA AKADÉMIA KONTINUÁLNEHO VZDELÁVANIA (WBA)

WBA je program validácie a uznávania kvalifikácií vzdelávateľov dospelých. Kvalifikácie vzdelávateľov dospelých sú uznávané podľa nastavených noriem, ktoré sú založené na osnovách. WBA existuje od roku 2007 a potvrdzuje predchádzajúce výsledky vzdelávania a ponúka poradenstvo, pokiaľ ide o získavanie chýbajúcich zručností.

Vzdelávatelia dospelých môžu predložiť získané kompetencie a praktické skúsenosti rôznymi spôsobmi a rôznymi typmi dokladov. Tieto podklady sú hodnotené na základe osnov WBA a následne uznané. Nedostatok kompetencií možno riešiť účasťou na ďalších kurzoch alebo predložením ďalších podkladov. Absolventi WBA dostanú uznávaný certifikát WBA alebo diplom WBA. Hoci vzdelávania dospelých v Rakúsku je stále heterogénne pole a ťažko ho porovnávať, WBA stanovuje normy a presadzuje profesionalizáciu vzdelávania dospelých v Rakúsku.

V roku 2013 akadémia WBA získala ocenenie Observal-Net Validation Prize v kategórii „Bottom-Up Approach“.

Viac informácií na <http://wba.or.at>

Weiterbildung Akademie Österreich

BULHARSKO

4. INOVATÍVNE KOMUNITNÉ PROJEKTY V KNIŽNICI

Regionálna knižnica v meste Veliko Tarnovo zavádza inovatívne a komunitné programy, napr. organizovala medzinárodný kurz IT zručností, kde sa vzdelávacích aktivít zúčastnili študenti z miestnej školy ako aj starší študenti. Ďalším úspešným projektom knižnice bol „Lady Cafe 45 +“ určený pre ženy nad 45 rokov, kde mohli získať povedomie o svojich schopnostiach a preniesť tak svoje „know-how“ z domáceho prostredia do širšieho spektra v rámci spoločnosti. Projekt organizoval motivačné aktivity na rôzne témy vrátane e-learningu, literatúry, psychológie, zdravia a tradičnej medicíny.

Viac informácií na

<http://bkdb.trakya.edu.tr/index.php/bluj/article/view/4>

CHORVÁTSKO

5. CHORVÁTSKY TÝŽDEŇ CELOŽIVOTNÉHO VZDELÁVANIA

Týždeň celoživotného vzdelávania („Tjedan cjeloživotnog učenja“), organizovaný agentúrou pre odborné vzdelávanie a prípravu a vzdelávanie dospelých, je úspešná séria medzinárodných podujatí, ktoré sa konajú každoročne od roku 2002.

Agentúra organizovala toto podujatie v spolupráci s partnermi z verejného, hospodárskeho a mimovládneho sektora a s podporou Ministerstva pre vedu, školstvo a šport. Prostredníctvom svojej práce agentúra uznala dôležitosť podpory vzdelávania a štúdia a stala kľúčovým hráčom na poli podpory vzdelávania a štúdia v Chorvátsku.

Viac informácií na

<http://cjelozivotno-ucenje.hr/english.aspx>

Prezentujúci: Agentúra pre odborné vzdelávanie a prípravu a vzdelávanie dospelých -

<http://www.asoo.hr/default.aspx?id=93>

ČESKÁ REPUBLIKA

6. STRATÉGIA AGE MANAGEMENTU V ČESKEJ REPUBLIKE

Cieľom projektu bolo preniesť fínsky inovatívny program zameraný na osoby nad 50 rokov a zlepšiť stratégiu Age Managementu v Českej republike. Za realizáciu boli zodpovedné inštitúcie AIVD ČR a Fínsky inštitút ochrany zdravia v práci. Aktivity projektu priniesli do ČR jedinečné produkty ako odborná príprava Age Management, koncepcia pracovnej schopnosti a metodológia indexu pracovnej schopnosti.

Viac informácií na http://www.sozialmarie.org/projects/age_management_strategy_in_czech_republic.2736.html?module=38&mywbContentypeCtrlAction=Item&mywbContentype_id=1

Prezentujúci: Asociácia inštitúcií vzdelávania dospelých v Českej republike, <http://www.aivd.cz/aivd-english>

MAĎARSKO

7. I-CARE

I-CARE alebo medzigeneračná komunikácia a aktívne starnutie vo vidieckom prostredí je európsky projekt Grundtvig, ktorý zahŕňa sedem partnerov. Cieľom projektu je:

- zamerať sa na študujúcich,
- zvýšiť individuálnu a minoritnú komunitnú autonómiu a schopnosť prijímať opatrenia,
- riešiť problémy marginalizácie prostredníctvom vzdelávania ako aj rozvoja komunity,
- zvýšiť otvorenosť k európskym postupom a hodnotám,
- uznať a podporiť všetky formy vzdelávania,
- zvýšiť účasť vo vzdelávaní,
- uznať úlohu vzdelávania v individuálnom a rodinnom živote, v spoločenskom živote, v zamestnaní a kariére.

Pre dosiahnutie týchto cieľov boli zorganizované študijné pobyty, výmeny osvedčených postupov a výskum v niektorých oblastiach.

Viac informácií na <http://i-ca.re/index.html>

Prezentujúci: Hungarian Folk High School Society (HFHSS) - <http://www.nepfoiskola.hu/>

POLSKO

8. IT-CALL

IT-call je projekt prenosu inovácií v rámci projektov Leonardo da Vinci a má za cieľ „elektronicky vzdelávať ľudí s fyzickým postihnutím v rámci odbornej prípravy pre e-zamestnanie v call centrách, ktoré môžu vykonávať z domu“. Koncepcia odbornej prípravy bude zahŕňať možnosť e-Stage pre efektívne a celkové dosiahnutie výsledku. Po absolvovaní tohto programu bude jednotlivec schopný začať pracovať bez toho, aby musel urobiť ešte niečo ďalšie. Hlavným cieľom je teda „zvýšiť zamestnateľnosť ľudí s postihnutím tak, aby to bolo výhodné pre zamestnanca ako aj zamestnávateľa za súčasných trhových podmienok“.

Viac informácií na <http://www.it-call.net/index.php?lang=en>

Prezentujúci: Ústav pre udržateľné technológie - Štátny výskumný ústav - (ITeE-PIB) - <http://www.itee.radom.pl/lang/index.php>

RUMUNSKO

9. OBČANIA NA PRVOM MIESTE

Projekt Občania na prvom mieste alebo „Citizens First“ bol spustený v roku 2005 v rámci spolupráce medzi Asociáciou nemeckých ľudových univerzít a Nadácie Friedricha Eberta v Rumunsku. Cieľom projektu je vzdelávať občanov smerom k aktívnemu zapojeniu do života v komunite. Aby projekt dosiahol tento všeobecný cieľ, zameriava sa na štyri hlavné témy:

- vytvorenie národnej siete komunitných sprostredkovateľov v 30 lokalitách,
- odborná príprava a kontinuálne vzdelávanie komunitných sprostredkovateľov,
- informácie pre občanov z 30 lokalít ohľadom participatívnej demokracie;
- príprava v základných zručnostiach pre občanov s cieľom aktívne ich zapojiť do komunitného života.

Projekt v súčasnosti koordinuje združenie EUROED.

Viac informácií na <http://www.niace.org.uk/sites/default/files/documents/events/C3162-0613/Workshop%204%20-%20MM.pdf>

Prezentujúci: ASOCIAȚIA 'EUROED' - <http://www.euro-ed.ro/>

SLOVENSKO

10. SYSTÉM CERTIFIKÁCIE LEKTOROV ĎALŠIEHO VZDELÁVANIA (IQFET)

Na základe iniciatívy Asociácie inštitúcií vzdelávania dospelých v Slovenskej republike (AIVD) sa projekt zameral odbornú prípravu a certifikáciu školiteľov a lektorov VD. Viac než 60 členských inštitúcií AIVD považuje túto tému za kľúčovú pre rozvoj v oblasti VD. Dokonca aj prieskum AIVD z roku 2010, ktorého respondentmi boli lektori ďalšieho vzdelávania, potvrdil, že tento problém je nutné riešiť (64%). Projekt prenosu inovácií v rámci programu Leonardo da Vinci „Zvyšovanie kvality systému vzdelávania a certifikácie lektorov ďalšieho vzdelávania“ bol koordinovaný Národným ústavom celoživotného vzdelávania. Výsledkom projektu je profesionálna odborná príprava pre lektorov a navrhovaný systém certifikácie lektorov prepojený s Národnou sústavou kvalifikácií a legislatívou.

Viac informácií na <http://www.aivd.sk/node/37>

Prezentujúci: Asociácia inštitúcií vzdelávania dospelých v Slovenskej republike (AIVD) - www.aivd.sk

SLOVINSKO

11. DOBROVOĽNÍCI V ZÁHRADE

Slovinská univerzita tretieho veku a Botanická záhrada v Ľublane prišli s iniciatívou, ktorá spája vzdelávanie tretieho veku, dobrovoľníctvo, aktívny občiansky prístup, komunitné vzdelávanie a medzigeneračné vzdelávanie. Okrem mnohých ďalších možností vzdelávania pre seniorov, program Dobrovoľníci v záhrade poskytuje účastníkom rad nových možností, ktoré vyplývajú z prepojenia dvoch rôznych vzdelávacích organizácií, miestnych úradov a miestnych komunit.

Na začiatku bolo nevyhnutné vynaložiť úsilie na vytvorenie spojenia medzi rôznymi organizáciami, ale prišli mnohé nové projekty a v súčasnosti seniori, ktorí študujú botaniku, ako dobrovoľníci pomáhajú dvestoročnej Botanickej záhrade prežiť aj v ťažkých časoch hospodárskej krízy. Projekt zároveň podporuje zelené hodnoty, aktívne starnutie, ekológiu, udržateľnosť, medzigeneračné hodnoty, atď.

Viac informácií na <http://eloa2012.pedagogika-andragogika.com/uploads/2/4/0/1/2401961/jare.pdf>

Prezentujúci: Slovinská univerzita tretieho veku - <http://www.univerzazatretjeobd-drustvo.si/english.html>

5. Vzdelávanie dospelých v blízkej budúcnosti

ZAMERANIE NA VÝHODY VZDELÁVANIA

Niektoré hlavné zainteresované strany boli pozvané na regionálne stretnutie strednej a východnej Európy, aby prezentovali svoje názory na súčasný vývoj v oblasti vzdelávania dospelých.

PREČO JE VZDELÁVANIE DOSPELÝCH NEVYHNUTNOSŤ?

Martina Ni-Cheallaigh, predstaviteľka Európskej komisie, zdôraznila niektoré z kritických problémov v sektore vzdelávania dospelých a vysvetlila, ako im chce Európska komisia čeliť.

Pani Ni-Cheallaigh predstavila vzdelávanie dospelých ako nástroj, ktorý:

- umožní ľuďom - najmä s nízkou kvalifikáciou a starším pracovníkom - zlepšiť si svoju schopnosť prispôbiť sa zmenám na trhu práce a v spoločnosti,
- zvýši kvalifikáciu alebo rekvualifikuje ľudí, ktorých zasiahla nezamestnanosť, reštrukturalizácia alebo kariéerna zmena,
- vo významnej miere prispieva k sociálnej inklúzii, aktívnemu občianskemu prístupu, osobnému rozvoju.

Aby to bolo možné dosiahnuť, predstaviteľka EK predpokladá nasledujúci vývoj v oblasti vzdelávania dospelých:

- posun k politike založenej na výsledkoch vzdelávania,
- rozšírenie prístupu zameraného na študujúcich,
- otvorenie nového priestoru pre vzdelávanie - v práci, doma, v miestnej komunite, v dobrovoľníckych aktivitách alebo vo vzdelávacích a školiacich inštitúciách
- mnohostranný model riadenia

Martina Ni-Cheallaigh vo svojom príspevku navrhla možné témy potenciálnej spolupráce v rámci regiónu strednej a východnej Európy. Prvou a pravdepodobne aj najdôležitejšou témou je zvyšovanie účasti vo vzdelávaní dospelých prostredníctvom opatrení na pozdvihnutie povedomia smerom k spoločnosti a tvorcom politik. Predstaviteľka Európskej komisie rovnako vyjadrila potrebu rovnomernejšieho poskytovania

a podčiarkla nerovnováhu medzi mestskými a vidieckymi oblasťami a nedostatok podpory pre znevýhodnené skupiny ako sú Rómovia, migranti, atď. Ďalšou kľúčovou témou pre región je prispôbenie ponuky vzdelávania starnúcej populácii a vytvorenie lokálnych vzdelávacích partnerstiev a vzdelávacích centier.

Účastníci vyjadrili obavy nad účinnosťou ďalších opatrení na pozdvihnutie povedomia, pretože problémom regiónu je viditeľnosť a uznanie neformálneho vzdelávania dospelých.

Elektronická platforma pre vzdelávanie dospelých v Európe (EPALE) bola spomínaná ako jeden z možných a silných nástrojov, ktoré by umožnili tematickú a regionálnu spoluprácu. Táto platforma bola spustená v roku 2014 po úspechu programu eTwinning pre školy a má za cieľ vybudovať európsku komunitu vzdelávania dospelých (politika / programe) na rôznych úrovniach.

Platforma EPALÉ po prvýkrát prináša **Európske fórum pre výmenu** noviniek, skúseností a osvedčených postupov v oblasti vzdelávania dospelých (t.j. interaktívne záležitosti ako diskusné skupiny / nástroje na vyhľadávanie partnerov) a riadi ju Komisia (DG EAC/EACEA) s centrálnou podpornou službou a národnými podpornými službami v 33 zúčastnených štátoch v programe Erasmus+ pre znásobenie opatrení na národnej úrovni.

Okrem toho, pani Ni-Cheallaigh spomenula Európsky program vzdelávania dospelých ako dôležitý nástroj, ktorý prispieva k riešeniu regionálnych otázok. Vysvetlila dôvody takejto iniciatívy a vymenovala otázky, ktoré si o nej kladie EK. Zvlášť účastníkom pripomenula, aká môže byť práca národných koordinátorov zložitá a vyzdvihla skvelú prácu, ktorá už bola v niektorých štátoch vykonaná. Zároveň vyzvala účastníkov, aby sa zamysleli nad návrhmi, ako zvýšiť efektívnosť tejto iniciatívy v príslušných štátoch a poslali ich EK.

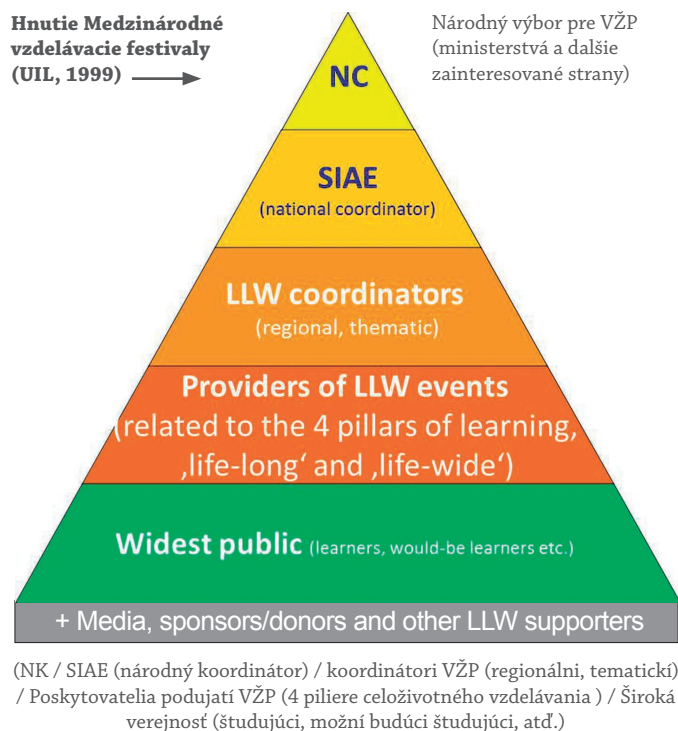
AKO IMPLEMENTOVAŤ OBNOVENÝ EURÓPSKY PROGRAM VZDELÁVANIA DOSPELÝCH?

S cieľom ponúknuť obohacujúci vstup, Zvonka Pangerc Pahernik, vedúca oddelenia propagácie a informácií Slovinského ústavu pre vzdelávanie dospelých (SIAE), bola vyzvaná predstaviteľkou EK, aby predstavila slovinskú implementáciu obnoveného európskeho programu vzdelávania dospelých.

Pani Pangerc Pahernik ako národný koordinátor pre Slovinsko uviedla, že ich projekt mal za cieľ:

- zvýšiť povedomie o dôležitosti, všade prítomnosti a výhodách vzdelávania dospelých a celoživotného vzdelávania
 - popularizovať hlavné odkazy a opatrenia politik na európskej a národnej úrovni
 - Vytvoriť a / alebo posilniť spoluprácu zainteresovaných strán s prístupom „zhora nadol“ a „zdola nahor“ (od politiky k praxi a naopak)
 - vylepšiť existujúce prístupy
 - predstaviť osvedčené postupy vzdelávania dospelých
 - v tematických oblastiach
- vzájomnú výmenu skúseností a prístupov na úrovni EÚ

Jej prezentácia sa skladala z modelu, ktorý bol použitý pre implementáciu takej stratégie:

...a úspešné aktivity vyvinuté v tomto rámci:

Learning Parade – podujatie pozostávajúce zo 7 jednoduchých podujatí organizovaných každoročne na národnej úrovni pozostávajúce z dvoch častí:

- 1) vzdelávacieho festivalu / trhu na verejnom mieste s účasťou rôznych poskytovateľov vzdelávania dospelých, lokálnych a národných tvorcov politik, médií, študujúcich a okoloidúcich, a
- 2) profesionálneho podujatia (konferencia, seminár, prieskum, atď.) ono tematických otázkach vzdelávania dospelých

Štyri video publikácie o osvedčených postupoch VD:

- „There are opportunities!“ („Možnosti sú!“) - program odbornej prípravy pre nezamestnaných (<http://llw.acs.si/>

[learningparade/video1](http://llw.acs.si/learningparade/video1))

- „Handmade stories“ („Ručne vyrobené“) - vidiecke oblasti ako príležitosť pre rozvoj základných zručností a hlavných kompetencií (<http://llw.acs.si/learningparade/video2>)

- „Guidance for learning“ („Pomôcka pre vzdelávanie“) - vzdelávacia podpora pre dospelých

(<http://llw.acs.si/learningparade/video3>)

- Hand in hand“ („Ruka v ruke“) - vzdelávanie v komunite pre osobné a spoločné dobro

(<http://llw.acs.si/learningparade/video4>)

Ďalšie aktivity:

- Definovanie vzdelávacej komunity

(<http://llw.acs.si/learningparade/communities>)

E-corner - zbierka informácií o elektronickom vzdelávaní (<http://llw.acs.si/learningparade/ecorner>)

Viac informácií na webovej stránke projektu:

<http://llw.acs.si/learningparade>

Slovinský národný koordinátor sa vyjadril, že by bolo veľmi užitočné navzájom sa podeliť o tieto skúsenosti s ostatnými národnými koordinátormi a navrhol to do najbližšej budúcnosti v rámci programu vzdelávania dospelých.

Účastníci sa tiež vyjadrili, že by bolo užitočné, keby národní koordinátori navzájom od seba dozvedeli viac informácií (najmä na regionálnej úrovni). Vnímajú to ako aj šancu na rozvoj koherentného plánu, ktorý zahŕňa potreby regiónu.

MOŽNOSTI SPOLUPRÁCE PONÚKANÉ V RÁMCI PROGRAMU ERASMUS +

Irena Fonodová, výkonná riaditeľka Slovenskej akademickej asociácie pre medzinárodnú spoluprácu (Národná agentúra Erasmus+), predstavila nový program EÚ pre vzdelávanie, odbornú prípravu, mládež a šport 2014-2020: Erasmus+ so zameraním na sektor vzdelávania dospelých. Vysvetlila najmä prístup nového programu, ktorý prináša bližšie spojenie medzi programom a cieľmi politik, viac synergie a interakcie medzi formálnym, informálnym a neformálnym vzdelávaním, viac partnerstiev naprieč sektormi so svetom práce, efektívnejšia a jednoduchšia architektúra a väčšie zameranie na pridanú hodnotu EÚ. Taktiež zdôraznila hlavné ciele pre sektor vzdelávania dospelých (modernizácia a zlepšenie vzdelávania dospelých prostredníctvom spolupráce s ostatnými sektormi, Validácia neformálneho / informálneho vzdelávania, orientačné systémy a zabezpečenie kvality) a popísala možnosti účasti v programe Erasmus+ pre poskytovateľov vzdelávania dospelých.

Účastníci sú presvedčení, že Erasmus + je dôležitým nástrojom na posilnenie študujúcich a pracovníkov vzdelávania dospelých, ale vyjadrili obavy nad malým počtom úspešných projektov v rámci prvých výziev programu ERASMUS +, ktorý predstavila pani Fonodová. Povzbudila ich, aby sa nevzdávali a pokračovali v práci na projektoch vysokej kvality.

Čo sa týka financovania, účastníci ho vnímajú ako veľký problém pre sektor. Navyše, situácia je ešte horšia v dôsledku hospodárskej krízy.

Regina Ebner vyjadrila názor EAEA: „EAEA pracuje na koncepcii, že VZDELÁVANIE DOSPELÝCH JE VEREJNÝ STATOK a každá vláda by mala naň prispievať. Mohlo by to priniesť veľa výhod pre mnoho ľudí a zvlášť vrátane tých, ktorí by si ho inak nemohli dovoliť.“

6. Odporúčania a nasledujúce kroky VÝZNAM VYTVÁRANIA SIETÍ

Podľa názoru respondentov prieskumu, účastníci stretnutia zdôraznili význam iniciatív Európskeho programu pre vzdelávanie dospelých a jeho pozitívny vplyv na úrovni EÚ ako aj na národnej úrovni.

Regionálne stretnutia projektu RENEWAL boli zorganizované, aby poskytovatelia vzdelávania dospelých a občianska spoločnosť poskytli relevantné odporúčania. Cieľom bolo pomôcť a zlepšiť implementáciu európskeho programu v členských štátoch s ohľadom na realitu vzdelávania dospelých v strednej a východnej Európe.

Klaudius Šilhár, predseda AIVD SR, poďakoval EK a EAEA za podporu vzdelávania dospelých v regióne strednej a východnej Európy

Všeobecné odporúčania pre vzdelávanie dospelých v strednej a východnej Európe:

1. **Stabilita politik** týkajúcich sa vzdelávania dospelých – poskytovatelia vzdelávania dospelých si myslia, že pre dosiahnutie kvality a umožnenie dlhodobého plánovania zainteresovaných strán je nanajvýš dôležité, aby vláda zabezpečila stabilitu politik vzdelávania dospelých ako aj uznala poskytovateľov VD a občiansku spoločnosť ako kľúčových hráčov v procese politik.

2. **Účasť** e potrebné podporiť: tvorcovia politik by mali vykonávať (mediálne) kampane na podporu aktívnej účasti ako aj zabezpečiť viac podpory pre poskytovateľov neformálneho vzdelávania dospelých, ktorí implementujú inovatívne metodológie a stratégie dosahu.

3. **Lobing** pre vzdelávanie dospelých je rozhodujúci. Vzdelávanie dospelých je nevyhnutné pre ľudský rozvoj a preto je nutné ho brať do úvahy a uznať ako ktorýkoľvek iný sektor vzdelávania. Na druhej strane, vzdelávanie dospelých je jedinečné a lobing si vyžaduje zvláštne úsilie a schopnosti. Pre tento účel potrebujeme zastrešujúce organizácie, ktoré budú podporované tvorcami politik na národnej úrovni.

4. **Podpora kontinuálnej aktualizácie a odbornej prípravy pre pracovníkov VD** je takisto dôležitá. Vzájomné vzdelávanie a vzdelávanie spoznávaním ďalších osvedčených postupov je v ústrednou otázkou profesionálneho zlepšovania. Navyše, krajiny strednej a východnej Európy by mali vytvárať networkingové aktivity, zavádzať mentoring a ďalšie inovatívne metodológie, aby zvýšili kompetencie lektorov, školiteľov a ďalšieho personálu v sektore vzdelávania dospelých.

5. **Validácia** formálneho, neformálneho a informálneho vzdelávania je nevyhnutná pre rozvoj vzdelávania dospelých. 1. Ľudia získavajú skúsenosti a kompetencie nielen v pracovnom, ale aj v iných kontextoch (spoločenskom, osobnom, atď.). Systém validácie by sa mal ďalej rozvíjať, ak neexistuje, zavádzať čo najskôr, a pritom sa zamerať obzvlášť na tie najviac znevýhodnené skupiny a poskytnúť im prístup do týchto systémov.

6. **Zameranie na prínosy vzdelávania** – každá aktivita v rámci vzdelávania dospelých by mala byť zameraná na vzdelávanie ako silný nástroj pri budovaní identity vo svete, zmyslu spolupatričnosti, pri zvyšovaní tolerantnosti a posilňovaní občianskeho postoja. Podľa týchto zásad by sa mali riadiť realizátori, tvorcovia politik, národní koordinátori, a mali by byť zakotvené naprieč celým vzdelávaním.

Špecifické odporúčania ohľadom európskeho programu vzdelávania dospelých:

- Potreba podporiť viac komunikácie medzi národnými koordinátormi a iniciatívou zdola.

- Potreba zabezpečiť transparentnosť v postupoch programu vzdelávania dospelých na národnej úrovni

- Viac zapojenia do fáz plánovania a implementácie ako aj potreba skutočného dialógu medzi zainteresovanými stranami (t.j. organizovaním stretnutí, na ktorých dostanú národní koordinátori spätnú väzbu na svoje národné plány).

- Národné aktivity ohľadom Európskeho programu by mali dopĺňať ďalšie aktivity na národnej úrovni, ktoré sú už zavedené.

- Potreba organizovať viac aktivít ohľadom zvyšovania povedomia medzi verejnosťou zameraním sa na zainteresované strany ako aj potenciálnych študujúcich.

- Platformy na národnej úrovni ohľadom kľúčových otázok by mohli nápomocné pre efektívne prispievanie k riešeniu hlavných výziev sektora v každom štáte.

- Spolupráca medzi sektormi, ktorá vytvára prístup zdola nahor a prináša opatrenia ako výsledok spolupráce.

- Plány národných koordinátorov by mali brať do úvahy medzinárodné porovnanie (zvažovať a rozvíjať zdroje informácií pre ďalšiu prácu).

me presvedčení, že projekt môže naozaj pozitívne ovplyvniť, obohatiť a posunúť vpred európsky program vzdelávania dospelých a tak zlepšiť situáciu v oblasti vzdelávania dospelých v strednej a východnej Európe.

Potreba networkingu

Účastníci na stretnutí diskutovali aj o návrhoch, ako presadzovať spoluprácu medzi štátmi strednej a východnej Európy (poskytovatelia vzdelávania dospelých a občianska spoločnosť všeobecne). Všeobecne sú určené pre štáty strednej a východnej Európy, ale môžu platiť aj pre ďalšie európske regióny:

1. Profesionalizácia škooliteľov, lektorov a manažérov VD. Je dôležité definovať spoločný európsky referenčný rámec (ako existuje pre jazyky: Spoločný európsky referenčný rámec pre jazyky: vzdelávanie, vyučovanie, hodnotenie) na rôznych úrovniach, hoci sú tieto systémy v rôznych štátoch EÚ veľmi odlišné. Vytvoriť zoznam kompetencií poskytovateľov vzdelávania dospelých (napr. ďalej rozvíjať štúdiu o „kľúčových kompetenciách profesionálov vo vzdelávaní dospelých“ pre implementáciu).

2. Zostaviť databázu toho, čo sa deje v štátoch EÚ v sektore VD. Štáty s viac skúsenosťami so vzdelávaním dospelých – napr. validácia, Týždeň celoživotného učenia – by ju mohli využiť pre šírenie a prenos svojich znalostí a odbornosti.

1. Pracovať na nasledujúcich témach:

- a. „Age Management“
- b. „diversity management“
- c. Spoločenská zodpovednosť pre firmy

2. Ďalej šíriť alebo implementovať na národnej úrovni výsledky projektov BELL a ARALE.

3. Zorganizovať stretnutie dospelých študujúcich v Európskom parlamente / prvé kolo na národnej úrovni s cieľom diskutovať a zorganizovať sa, čo môže viesť k vyššej občianskej účasti.

4. Pomáhať zhromažďovať relevantné štatistické údaje o vzdelávaní dospelých;

5. Vytvoriť regionálnu platformu strednej a východnej Európy pre vzdelávanie dospelých, ktorá by sa mohla pravidelne stretávať a podporovať vyššie uvedené návrhy pre networking.

6. Vytvoriť projekty zamerané na manažment s cieľom posilniť organizácie strednej a východnej Európy.

7. Lepšie organizovať komunity vo vidieckych oblastiach prostredníctvom vytvárania MVO a / alebo pomoci pre ne pri vytváraní metodológií a kultúry vzdelávania.

Návrhy ďalšieho vývoja pre EAEA

- Ďalšie projektové návrhy v rámci Európskeho programu si vyžadujú koordináciu.

- Formálny návrh na spoluprácu v rámci regiónu s cieľom podporiť skutočný dialóg medzi zainteresovanými stranami VD (národní koordinátori, tvorcovia politiky a občianska spoločnosť).

- Ďalej pracovať na Európskom roku vzdelávania dospelých, pokiaľ možno so zameraním na radosť zo vzdelávania

